

„Viskas praėjo kaip sapne“.
 Baletu solistės Marijos Juozapaitytės-Kelbauskienės
 laišakai baletu pedagogei, choreografei, dailininkei
 Olgai Dubeneckienei-Kalpokienei

Helmutas
 ŠABASEVIČIUS

Lietuvos kultūros tyrimų
 institutas

ANOTACIJA. Šioje publikacijoje pateikiamas pluoštas atvirlaiškių ir laiškų, baletu solistės Marijos Juozapaitytės-Kelbauskienės (1912–1992) rašytų baletu pedagogei, choreografei, dailininkei Olgai Dubeneckienei-Kalpokienei (1891–1967) XX a. 4-ajame ir 6–7-ajame dešimtmetyje į Kauną, kuriame Dubeneckienė gyveno iki pat mirties. Taip pat skelbiamas Marijos Juozapaitytės-Kelbauskienės ir Broniaus Kelbausko dukters Dianos laiškas bei Juozo Mažeikos dukters Džildos laiškas, rašyti Olgai Dubeneckienei-Kalpokienei. Laiškuose – nemaža įdomių detalių, reikšmingų XX a. vidurio ir II pusės Lietuvos baletu kultūrai, šio meto menininkų (daugiausia – baletu artistų) asmeninio gyvenimo niuansų, kurie paprastai lieka oficialiųjų biografijų ir gyvenimo bei kūrybos apžvalgų judraščiuose: atspindi nelengvą jų kasdienę buitį, žmogiškas silpnybes, šeiminio gyvenimo rūpesčius. Atvirlaiškiai ir laišakai priklauso kolekcininkui Edmondui Kelmickui, į jo rinkinį jie pateko įgijus Rimto Kalpoko dukters Silvijos Marijos Kalpokaitės-Vėlavičienės saugotą Olgos Dubeneckienės-Kalpokieneės archyvą.

REIKŠMINIAI

ŽODŽIAI:

baletas, choreografija,
 atvirlaiškiai, laišakai.

Olga Dubeneckienė-Kalpokiene (mergautinė pavardė – Švede, rus. – Шведе; 1891, Sankt Peterburgas – 1967, Kaunas) – choreografė, baletu pedagogė, dailininke. Nuo 1906 m. Dubeneckienė mokėsi privačiose Levo Dmitrijevo-Kavkazskio ir Boriso Anisfeldo dailės studijose, lankė Franco Rubo batalinės tapybos studiją Peterburgo dailės akademijoje, šokio mokėsi pas baletmeisterius Aleksandrą ir Ivaną Čekriginus ir Olgą Preobraženskają, dalyvavo spektakliuose Nikolajus Jevreinovo ir Vsevolodo Mejerholdo teatruose. Nuo 1919 m. su vyru architektu ir dailininku Vladimiru Dubeneckiu gyveno Kaune, dalyvavo „Vilkolakio“ teatro veikloje, rengė koncertus, drauge su operos dainininke Adele Galauniene 1919 m. įsteigė šokio plastikos ir estetikos kursus, o 1921-aisiais – pirmąją lietuvių baletu studiją.

Dubeneckienė statė šokius Valstybės teatro operoms (Giuseppe's Verdi „Traviata“, 1920; Antono Rubišteino „Demonas“, Verdi „Rigoletas“, abi 1921; Charles'o Gounod

„Faustas“, Christopho Willibaldo Glucko „Pavasario karalaitė“, Rugerho Leoncavallo „Pajacai“, visos 1922; Piotro Čaikovskio „Eugenijus Oneginas“, 1923; George'o Bizet „Karmen“, 1924). Nuo 1923 m. dalyvavo dailės parodose Lietuvoje ir užsienyje, kūrė kostiumus ir dekoracijas dramoms (Moliere'o „Tariamasis ligonis“, 1928; Maksimo Gorkio „Saulės vaikai“, 1947; Aleksandro Ostrovskio „Vilkai ir avys“, 1948), baletams (Nikolajaus Rimskio-Korsakovo „Šecherazada“, 1937; Boriso Asafjevo „Bachčisarajaus fontanas“, 1938 ir „Kaukazo belaisvis“, 1939), kostiumus operoms (Jacques'o Offenbacho „Hofmano pasakas“, 1925, Richardo Wagnerio „Lohengrinas“, 1926).

Lietuvos baletu istorijai itin reikšminga jos studija, kurioje baletu meno mokėsi pirmoji Lietuvos šokio profesionalų karta. Jos atstovai – Bronius Kelbauskas (1904–1975) ir Marija Juozapaitytė (1912–1992), ryškūs XX a. vidurio Lietuvos baletu solistai, vėliau – vyras ir žmona. Juozapaitytė buvo ypač mėgstama Dubeneckienės mokinė – anksčiau netekusi motinos, savo pedagogę vadino „baletu mamyte“. Juozapaitytė nuo 1929 m. šoko Valstybės teatre, 1934 m. tobulinosi Matildos Kšesinskajos baletu studijoje Paryžiuje, 1935 m. kartu su Valstybės teatro baletu trupe gastroliavo Monte Karle ir Londone. 1935–1939 m. Valstybės teatro baletu studijoje dėstė klasikinį šokį, 1944–1959 m. buvo Lietuvos operos ir baletu teatro baletu solistė. Tarp jos vaidmenų – Odeta-Odilija, Aurora (Piotro Čaikovskio „Gulbių ežeras“, 1933; „Miegancioji gražuolė“, 1935), Jūratė (Juozo Gruodžio „Jūratė ir Kastytis“, 1933), Svanilda (Leo Delibes'o „Kopelija“, 1934), Kitri (Ludwigo Minkaus „Don Kichotas“, 1936), Elena („Vienos džiaugsmas“ pagal Johanno Straussu muziką, 1936), Raimonda (Aleksandro Glazunovo „Raimonda“, 1939), Marija (Boriso Asafjevo „Bachčisarajaus fontanas“, 1938), Tao Choa (Reinholdo Gliero „Raudonoji aguona“, 1940), Marytė (Juozo Pakalnio „Sužadėtinė“, 1943), Ingrida („Peras Giuntas“ pagal Edvardo Griegu muziką, 1956).

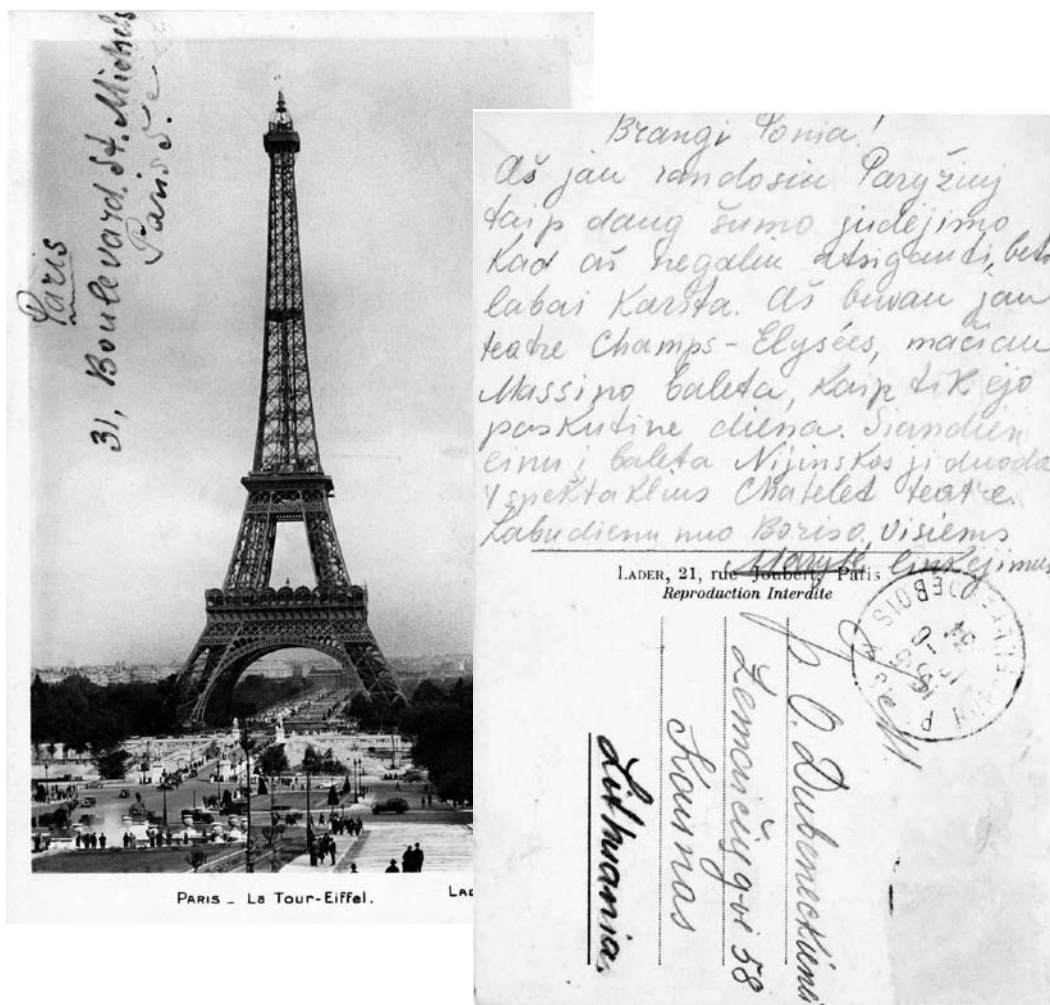
Juozapaitytę ir Dubeneckienę-Kalpokieneį siejo ilgametė bičiulystė, užfiksuota Lietuvos baletu istoriografijoje. Atvirlaiškiuose, rašytuose iš užsienio kelionių (taip pat iš 1935 m. pradžioje vykusios pirmosios Valstybės teatro baletu trupės viešnagės Monte Karle ir Londone), atsispindi jauno žmogaus siekis pažinti savo profesinę aplinką, o drauge – smulkmeniškumas, būdingas artistinę karjerą pradedančiai šokėjai, besirūpinančiai savo išvaizda, nusiminusiai dėl sunkumų, išskylančių pirmąsyk į kitas Europos šalis iškeliavusiam jaunos valstybės – Lietuvos – žmogui.

1948 m. Lietuvos operos ir baletu teatras iš Kauno buvo perkeltas į Vilnių, Kelbauskai išvyko, Dubeneckienė liko Kaune. Šiuo laikotarpiu rašytuose laiškuose – paprastas, tačiau artimas mokytojos ir mokinės ryšys, kurio tvirtumui kiek trukdo gyvenimas skirtinguose miestuose, šeimos rūpesčiai ir jų nulemtas laiko trūkumas, sveikatos ir buitines patarimai, žinios apie abiem rūpimą meną – baletą: kolegas, kurie išvyko į Vakarus bai-

giantis Antrajam pasauliniam karui, spektaklių premjeras, artistų, su kuriais dirbta ir pramogauta, kūrybinio bei asmeninio gyvenimo smulkmenas, taip pat – mintys apie baletą šokėjo profesijos ypatumus, atvirumo proveržiai dėl ne visai laimingo šeiminių gyvenimo, džiaugsmas ir nerimas dėl vaikų.

Tarp Marijos Juozapaitytės laišku chronologiškai įterpti tame pačiame rinkinyje saugomi Olgai Dubeneckienei rašyti estrados dainininkės Džildos Mažeikaitės (1937–2003), operos solisto Juozo Mažeikos (1907–1976) dukters, ir Kelbauskių dukters Dianos laiškas.

Rengiant publikaciją, laišku kalba, išskyrus skyrybą, netaisyta.



* * *

J. M.
p-niai O. Kalpokienei
Žemaičių g-vė N. 58
Kaunas
Lithuanie

Brangi Ponia!

Aš jau randuosi Paryžiuje, taip daug šumo¹, judėjimo, kad aš negaliu atsigauti, be to, labai karšta. Aš buvau jau teatre Champs-Élysées, mačiau Massino² baletą, kaip tik ėjo paskutinę dieną. Šiandien einu į baletą Nijinskos³, jį duoda Châtelet teatre. Labų dienų nuo Boriso⁴ visiems.

Marytė
[1934 06 10]⁵

* * *

J. M.
p-niai O. Dubeneckienei
Žemaičių g-vė N. 58
Kaunas
Lithuanie

Neturėdama laiko Berlyne rašau iš Halle vagone. Kol kas viskas tvarkoje, mano kablukas sulūžo, tai reikės pirkti, jau nereikalinga išlaida. Važiuoti linksma su tokia kompanija. Linkėjimai visiems namiškiam. Laiške parašysiu smulkmenas.

Bučiuoju poniją.
Marytė⁶

* * *

J. M.
p-niai O. Dubeneckienei

- 1 Triukšmo.
- 2 Leonidas Miasinas (Léonide Massine, 1896–1979) – rusų baletu šokėjas, choreografas.
- 3 Bronislava Nižinska (Nijinska, 1891–1972) – lenkų kilmės šokėja, choreografė, pedagogė.
- 4 Borisu, Borka dažnai vadintas Bronius Kelbauskas (1904–1975) – Lietuvos baletu šokėjas ir choreografas.
- 5 Data nustatyta pagal pašto spaudą. Kitoje pusėje – Eiffelio bokštas. Užrašas ranka: Paris, 31, Boulevard St. Michels, Paris 5.^c
- 6 Veikiausiai atvirlaiškis rašytas 1935 m. pradžioje, pakeliui į Monte Karlą arba Londoną. Kitoje jo pusėje – Halės Moricburgas.

Žemaičių g-vė N. 58
Kaunas
Lithuanie

Brangi Ponia,

Mes su Borisu sėdim kavinėj po dieninio spektaklio, užsakėm kavos ir norėjom pavalgyti ką nors iš mėsos, paprašėm kotleto, o atnešė saldų pyragaitį. O Dieve, kaip sunku. Kavinė lauke didelė, labai gražu. Pas mus kol kas nieko naujo, greit eisim į vakarinį spekt.

Sudiev. Linkėjimai nuo Boriso ir manęs.
[1935 03 08]⁷

* * *

J. M.
p-niai O. Kalpokienei
Žemaičių g-vė N. 58
Kaunas
Lithuanie

Brangi Ponia,

Sveikinu Tamstas su šventėmis, linkiu viso ko geriausio. Mes Berline labai linksmai praleidžiam laiką. Kaip jūs sakėt, kad prieš šventes įdomu, tai taip ir yra, mes tai taip užimtos su pirkiniais, kad nėra laiko ir pailsėti.

Labų dienų p. Kalpokui.
Marytė⁸

* * *

J. M.
p-niai O. Kalpokienei
Vievis
Panerių dvaras⁹
Veriovinienės pansijonas

7 Data nustatyta pagal pašto spaudą. Atvirlaiškis rašytas iš Londono Valstybės teatro baletu trupės gastrolių metu 1935 m. kovo mėnesį. Kitoje pusėje – Trafalgaro aikštė ir Vaitholas.

8 Data neįskaitoma. Kitoje pusėje – Berlyno Šarlotenburgo rajono vaizdas: Kurfürstendamm – madin-gų parduotuvių, viešbučių ir restoranų gatvė.

9 Pagrindiniai Panerių dvaro pastatai ir dalis žemės iki 1936–1937 m. priklausė Antanui Slaboševičiui. Vėliau dalį žemės nusipirko dvaro valdytojas Teodoras Mickevičius, jo pastatytame mediniame pensione mėgdavo poilsiauti Lietuvos inteligentai.

Brangi O. Ivanonva!

Nuoširdžiai sveikinam su vardo diena ir linkim sveikatos ir gerų laimingų metų.

Bučiuojam – Marytė, Bronius

9 / VII – [19]37.

Palanga¹⁰

* * *

J. M.

p-niai O. Kalpokienei

Žemaičių g-vė N. 58

Kaunas

Lithuanie

Brangi Olga Ivanovna!

Rašau Tamstai iš Paryžiaus. Dabar važiuoju į Londoną vienai savaitei, tenai bus du baletai Massino ir Bliumo¹¹, tenai pamatysiu daug baletų. Paryžiuj mačiau Volinino¹² studijos spektaklį, toks, koks buvo pas mus. Šiandien einu žiūrėti į Operą Lifario¹³ baletą, bus trys baletukai, papasakoti laiške labai sunku, kai atvažiuosiu, viską smulkiai papasakosiu. Aš labai patenkinta savo važiavimu, daug ko mačiau, apvaikščiojau visas studijas. Mačiau Obuchovą¹⁴, o Londone matysiu Nemčinovą¹⁵ šokant. Ponia, parašykite, kas naujo pas Tamstą. Mano adresas J. Parulis, 74 Teesdale Str. Bethnal Green R. d., London E. 2.

Linkėjimai visiems. Apie 15 liepos būsiu Italijoje.

Bučiuojam – Borisas, Marytė. Labų dienų p. Kalpokui.

Mes pirkom statuetę¹⁶ Gvazimodos¹⁷. Esmeraldos negavom¹⁸.

[1938 liepa]¹⁹

10 Kitoje pusėje – Palanga, Rąžės upės pakrantės.

11 René Blum (1878–1942) – žydų kilmės prancūzų impresarijus, vienas iš Valstybės teatro baletu trupės gastrolių Monte Karle organizatorių, kartu su Leonidu Miasinu įkūręs trupę *Ballet de l'Opéra Monte Carlo*. Veikiausiai kalbama apie Londone 1938 m. parodytą Serge'o Lifario pastatytą baletą „Žizel“, kuris buvo rodomas *Drury lane* teatre liepos 26 – rugpjūčio 12 d.

12 Aleksandras Volyninas (1882–1955) – rusų baletu šokėjas, Annos Pavlovos partneris. Jo studija Paryžiuje veikė nuo 1926 m.

13 Serge'as Lifaras (1905–1986) – ukrainiečių kilmės prancūzų šokėjas, choreografas.

14 Anatolijus Obuchovas (1896–1962) – rusų baletu šokėjas, pedagogas, 1931–1935 m. dirbęs Valstybės teatre Kaune, vadovavęs baletu studijai.

15 Vera Nemčinova (1899–1984) – rusų baletu šokėja, 1931–1935 m. dirbusi Valstybės teatre Kaune.

16 Statulėlė.

17 Kvazimodo.

18 Prierasas atviruko paraštėje.

19 Data nustatyta pagal pašto spaudą. Kitoje pusėje – Paryžiaus Dievo motinos katedra.

* * *

J. M.
p-niai O. Kalpokienei
Žemaičių g-vė N. 58
Kaunas
Lithuanie

Brangi Olga Ivanonva!

Atvažiuom į Milaną. Dabar sėdime kavinėje ir rašom tamstai, kaip tik prieš tą bažnyčią, buvome ten užėję ir stebėjomės jos grožiu. Čia labai karšta, tik su maža pagalba vėduoklės galima alsuoti. Siunčiame kuo geriausius linkėjimus ir p. Kalpokui.

Bučiuojam. Marytė, Bronius
31/VII – [19]38²⁰.

* * *

[1949]²¹

Brangi mano krikšto mamytė,

Pirmiausia sveikinu Tamstą su Naujais Metais. Linkiu Jums sveikatos. Jau aš pasveikau ir keturiolikto sausio eisiu į mokyklą. Dabar man reikės daug mokytis, esu atsilikusi nuo visų vaikų. Brangi krikšto mamytė, mano abu broliukai irgi serga. Arukas²² susirgo nuo manęs skarlatina, o Adukas²³ serga, bronchitas didelis, guli lovoj. Tėvelis daug dirba dėl baletu „Sužadėtinė“²⁴. Mamytė labai išvargusi su mumis. Krikšto mamytė, kaip gyvena Jūsų mažas šuniukas Kima? Parašykite, kaip Jūsų sveikata ir kaip Jūs gyvenat.

Bučiuoju savo krikšto mamytę.
Linkėjimai nuo mamytės, tėvelio ir broliukų.
Diana²⁵.

20 Kitoje pusėje – Milano katedra.

21 Laiško data nustatyta pagal jame minimo Juozo Pakalnio baletu „Sužadėtinė“ premjerą – ji Vilniuje įvyko 1949 05 01.

22 Marijos ir Broniaus Kelbauskų sūnus Aras.

23 Marijos ir Broniaus Kelbauskų sūnus Adas.

24 Juozo Pakalnio baletas „Sužadėtinė“, choreografas – Bronius Kelbauskas.

25 Marijos ir Broniaus Kelbauskų duktė Diana.

* * *

[1950]²⁶ 6 rug.
Vilnius

Brangi Olga Ivanovna,

Aš labai džiaugiuosi gavus Jūsų laišką. Olga Ivanovna, aš rytoj sužinosiu Genės²⁷ adresą ir Jums pasakysiu. Aš dabar V kl. Pas mus yra jau vokiečių kalba, man labai patinka vokiečių kalba. Aš kaip ateinu, iš karto padarau pamokas, paskui turiu laisvo laiko vaikščioti. Neseniai buvo „Gulbių ežeras“, Odeta buvo Genė, o Princas Gončarovas²⁸. Dabar jį paliks pas mus teatre. Jis bus Genės partneris. 5 rug. buvo „Karmen“, Mikaela buvo Staškevičiūtė²⁹. Tėvelis³⁰ dabar ligoninėje, pas jį reumatizmas. Mama³¹ jau pasveiko. Kipras³² eina į I sk., Vytas³³ į X kl., o aš į I kl. Pas mus su Vytu reikia mokėti už knygas iš viso 300 rublių. Knyga apie „Хрупа“³⁴ man labai patiko.

Olga Ivanovna, kada Jums reikės vaistų, atsiųskit mums laišką. Dabar skaitau rusų kalboje А. Якова „Жизнь и приключения Роальда Амундсена“³⁵ ir dar vieną knygą Чарльз Диккенс „Дэвид Копперфильд“, labai įdomu, neseniai baigiau. Jonukas³⁶ sakė: pasakyk motinėlei ačiū. Dabar parašysiu aš su Jonuko ranka Jums porą žodžių. MOTINELE LABAS VAKARAS JONUKAS. Jis man sakė, kad pas jus nuvažiuos su lova.

Olga Ivanovna, aš labai noriu gauti antrą Jūsų laišką, būkit gera, parašykite man. Bučiuoju Jus stipriai, o kriaušes galite atsiųsti kai kas nors atvažiuos.

Sudiev, iki kito laiško.

Jūsų Džilda³⁷ ir Jonukas. Ačiū už markutę ir popierių, ant kurio aš Jums rašau.

26 Laiško data nustatyta pagal Sergejaus Gončarovo pareiškimą (1950 08 30, *Lietuvos literatūros ir meno archyvas*, f. 97, ap. 6, b. 147, l. 5).

27 Genovaitė Sabaliauskaitė (g. 1923) – Lietuvos valstybinio operos ir baletu teatro baletu solistė, choreografė, pedagogė.

28 Sergejus Gončarovas (1911–?) – rusų baletu artistas, 1950–1960 m. dirbęs Lietuvos operos ir baletu teatre.

29 Aleksandra Staškevičiūtė (1899–1984) – Valstybės teatro ir Lietuvos valstybinio operos ir baletu teatro operos solistė.

30 Juozas Mažeika (1907–1976) – Valstybės teatro ir Lietuvos valstybinio operos ir baletu teatro operos solistas.

31 Elena Kalinaitė-Gučienė, Mažeikienė (1912–1980) – Valstybės teatro, Jaunųjų teatro aktorė ir Valstybės teatro Klaipėdos skyriaus aktorė.

32 Kipras Mažeika (g. 1944) – žurnalistas.

33 Vytautas Mažeika (1934–1999) – teatrologas.

34 Aleksandro Jaščenkos knyga „Хрупа. Žiurkės-gamtininko prisiminimai“.

35 Aleksandro Jakovlevo knyga „Roaldo Amundseno gyvenimas ir nuotykiai“.

36 Jonas Mažeika (g. 1947) – garso režisierius.

37 Džilda Mažeikaitė (1937–2003) – estrados dainininkė.

* * *

[Laiško pradžia neišlikusi]

Olga Ivanovna, gavau nuo Zinos³⁸ antrą laišką, perduoda Tamstai širdingiausias linkėjimus. Klausė, kodėl Jūs neatsakėte į jos laišką. Labai įdomių žinių³⁹ yra parašiusi, nežinau, ar gal jau jina Tamstai rašė.

Tamara Kublickaitė⁴⁰ mirė Vokietijoje nuo rožės, jos mama ir vaikas taip pat mirę. Veronika Adomavičiūtė⁴¹ pavargusi nuo gyvenimo priėmė didelę dozę tablečių, neatsibudo. Nadia⁴², Tusia⁴³, Sima⁴⁴, Ženia⁴⁵ turi studiją, dirba, dėsto. Olga⁴⁶, Irka⁴⁷ jau nedirba savo srityje, perėjo į šeimos gyvenimą. Vilia Radz.⁴⁸ ištekėjo už daktaro, turi vaikus, irgi nedirba. Šlepetytė⁴⁹, jeigu pamenat, šoka, dėsto ir baigė universitetą. Liepinas⁵⁰ šoka New Yorke, buvo 3 kartus sulaužęs koją, bet šoka ir turi didelį pasisekimą. Džonis⁵¹ ir Tamara Pagodinaitė⁵² gerai gyvena, ką dirba – nežinau, nerašo.

Nusiunčiau Zinai teatro jubiliejinį leidinį, tai, sako, turėjo didelį malonumą žiūrėti, taip susijaudino, kad negalėjo visą naktį miegoti, bet gaila, kad mažai pažįstamų veidų.

Olga Ivanovna, prirašiau daug, dovanokit, gal nesklandžiai, labai skubu, nes einu į miestą, noriu, kad greičiau gautumėt laišką. Tiesa, Tamara⁵³ jau šoka, po 3 mėnesių atsiliepė atostogos, šoko „Mieganciją“⁵⁴, labai nervinosi, silpnai praėjo, gal atsipeikės.

Diana nuoširdžiai dėkoja Tamstai už pasveikinimą ir siunčia Tamstai linkėjimus ir sveikatos linki.

38 Zinaida Smolskaitė-Orantienė – Valstybės teatro baletu artistė, po Antrojo pasaulinio karo pasitraukusi į Vakarų.

39 Toliau pateikiama informacija apie po Antrojo pasaulinio karo iš Lietuvos į Vakarų pasitraukusius šokėjus – apie juos nuo pat karo pabaigos, kai jie pasitraukė į Vakarų, beveik nieko arba labai mažai buvo žinoma.

40 Tamara Kublickaitė (1907–?) – Valstybės teatro baletu artistė.

41 Veronika Adomavičiūtė-Vaitonienė (1910–1950) – Valstybės teatro baletu artistė.

42 Nadežda Kaliskienė (1902–?) – Valstybės teatro baletu artistė.

43 Tatjana Babuškinaitė-Vasiliauskienė (1912–1990) – Valstybės teatro baletu artistė.

44 Simonas Jasinskas-Velbasis (1911–1987) – Valstybės teatro baletu artistas.

45 Eugenija Žalinkevičiūtė-Kačinskienė, Jonušienė (1905–1960) – Valstybės teatro baletu artistė.

46 Olga Zateplinskaitė-Nauragienė (1910–?) – Valstybės teatro baletu artistė.

47 Irena Adomavičiūtė-Gintautienė (1925–?) – Valstybės teatro baletu artistė.

48 Vilhelmina Radzevičiūtė – Valstybės teatro baletu studijos mokinė.

49 Aldona Šlepetytė-Janačienė (Iannace, 1927–?) – Valstybės teatro baletu studijos mokinė.

50 Alfonsas Liepinas – Valstybės teatro baletu studijos mokinys.

51 Jonas Vasiliauskas (1905–1969) – Valstybės teatro baletu artistas.

52 Tamara Pagodinaitė-Skrinskienė (1917–1999) – Valstybės teatro baletu artistė.

53 Tamara Sventickaitė (1922–2010) – Lietuvos valstybinio operos ir baletu teatro baletu solistė.

54 Piotro Čaikovskio baletas „Miegancioji gražuolė“.

Baigdama rašyti, linkiu galutinai pasveikti, reikia laikytis, greitai ateis gražios ir šiltos dienos, vėl bus malonu išeiti pasivaikščioti.

Bučiuojame Jus visi.

Marytė

Vilnius

4 / IV – [19]57 m.

* * *

Brangi Olga Ivanovna!

Šį laišką gavau greitai, jau pašto nešėjai pradeda priprasti prie naujų adresų.

Olga Ivanovna, leiskit pasveikinti Jus su Naujais metais ir palinkėti, kad kiti metai atneštų daug ko geresnio, žinoma, kada žmogus sveikas, tai ir viskas gerai.

Jūs turbūt skaitot laikraščius ir žinote beveik visas teatro naujienas ir įvykius. Sabaliauskaitė gavo liaudies artistės vardą, ji to verta, be to, gavo Janavičiūtė⁵⁵ ir Banys⁵⁶ diplomus, panašiai kaip festivalio laureatai. Tamara ir Kunavičius⁵⁷ dar kol kas negavo nieko. Žinoma, kai gavo Genė, tai Tamara jau nuo antro baletu spektaklio atsaisako, neateina dirbti, paėmė biuletenį, kad skauda koją, negali šokti. Tai kaip matot, kas darosi mūsų baletu. Tiesą pasakius, Tamara nieko darmai nedaro, ji save labai vertina, be to, jos mama su savo liežuvium daug gadina savo šeimai. Aš dar dirbu, dar vis negaliu išeiti iš teatro, neduoda pensijos, sako, kad dar galiu palaukti, dabar šį mėnesį šokau vėl „Bachčisarajaus fontaną“⁵⁸, „Per Giuntą“⁵⁹, „Miegančią gražuolę“ ir „Sužadėtinę“.

Tamsta klausiat, ar atvažiuos mūsų teatras į Kauną, tai tikrai atvažiuos visam mėnesiui turbūt, birželio pradžioje, yra dar numatyta vasarą visam mėnesiui į Leningradą, mat nori remontuoti sceną, didinti, nes per daug ankšta, sunku dirbti. Borisas stato „12 mėn.“⁶⁰, bet daug laiko nuo jo atima, mūsų operos solistai labai serga, tankiai spektakliai neįvyksta, tai pakeičia baletai. Be to, operos silpniau lankomos, baletas turi daugiau publikos.

Tiesa, Olga Ivanovna, mūsų redakcija jau, atrodo, gavo nuo Zinos antrašą, kurio aš prašiau rasti, šiomis dienomis laukiu nuo redakcijos.

Gyvenimas po senovei, vaikai mokosi, auga, nemaži jau, didesni reikalavimai, daugiau visko reikia, o tai reiškia ir didesnės išlaidos.

55 Ramutė Janavičiūtė-Kantoravičienė (1929–2014) – Lietuvos valstybinio operos ir baletu teatro baletu solistė, pedagogė.

56 Henrikas Banys (1927–1986) – Lietuvos valstybinio operos ir baletu teatro baletu solistas, pedagogas.

57 Henrikas Kunavičius (1925–2012) – Lietuvos valstybinio operos ir baletu teatro baletu solistas, pedagogas.

58 Boriso Asafjevo baletas „Bachčisarajaus fontanas“, choreografas – Bronius Kelbauskas.

59 Baletas pagal Edvardo Griego muziką „Peras Giuntas“, choreografas – Vytautas Grivickas.

60 Boriso Bitovo baletas „Dvylika mėnesių“, choreografas – Bronius Kelbauskas.

Oras pas mus labai blogas, šlapia, lyja, todėl visi ir sirguliuoja, bet pas mus po naujų metų prasideda jau žiema.

Linkime linksmų Naujų metų.

Bučiuoja visa šeima.

Marytė

Vilnius, 29 / XII – [19]57 m.

* * *

Brangi Olga Ivanovna!

Dovanokit, kad taip ilgai nerašiau, mat pas mus ilgai nebuvo aišku su atostogom, tik paskutinėmis dienomis viskas paaiškėjo. Kliūtis buvo ta, kad turėjo baletas važiuoti į Rygą, į pavasario Pabaltijo festivalį, tai išėitų, kad atostogų visai nebūtų, nes rugpjūčio mėn. važiuojam į Leningradą. Dabar nuo 3 d. birželio gauname iki liepos 10 d., bet kai grįšime iš Leningrado, dar duos dvi savaites pailsėti. Veža šiuos baletus: „Ant marių kranto“⁶¹, „Audronė“⁶², „Per Giuntą“, „Don Kichotą“⁶³ ir, rodos, „Žizel“⁶⁴. Ten išbūsime apie mėnesį laiko. Mes važiuojame atostogauti ten pat, kur ir pernai, Ignalinon. Bet oras ne koks, vėl atšalo, turbūt vėl tokia vasara bus kaip ir pernai, tai nesiseka pasikaitinti saulutėje. Balete naujo nieko nėra, vis tie patys reikalai. Borisas statys rudenį „Mėlynąjį Dunojų“ Strausso, „Dvylika mėnesių“ eina kol kas gerai, publika lanko, daugiausia vis užpirkti spektakliai jaunimui. Buvo atvažiavę svečiai iš Talino, šoko balete „Ant marių kranto“⁶⁵, Kastė buvo labai gera, minkštos kojos, švariai dirba, lanksti, šilta, dar jauna. Onė taip sau, labai mažytė, mažesnė už mane, techniškai gerai atlieka, bet ko tai trūksta, net sunku pasakyti. Jonis neblogas, vyriškas. Marius taip sau, abelnai⁶⁶, techniškai ne per stiprus. Svečius labai gražiai priėmė, gavo nuo kultūros ministerijos garbės raštus, atrodo, kad buvo patenkinti, dabar mūsų važiuos rudenį pas juos sušokti tą baletą, šiaip estai žmonės simpatingi. Olga Ivanovna, mes iš Vilniaus atostogauti išvažiuosime tik 11 birželio, nes Diana turi egzaminus, turėsime jos laukti, tai, kaip matote, poilsis labai trumpas.

61 Julius Juzeliūno baletas „Ant marių kranto“, choreografas – Vytautas Grivickas.

62 Juozo Indros baletas „Audronė“, choreografas – Vytautas Grivickas.

63 Ludwigo Minkaus baletas „Don Kichotas“, choreografas – Vytautas Grivickas.

64 Adolphe'o Adamo baletas „Žizel“, choreografas – Vytautas Grivickas.

65 Spektaklis vyko 1958 m. gegužės 16 d., jame šoko Estijos valstybinio operos ir baletu teatro „Estonija“ solistai Uno Pusaagas (1929–2010) – Marius, Tiiu Randviir (g. 1938) – Kastė, Verneris Loo (1932–1997) – Jonis ir Aime Leis (g. 1936) – Onė.

66 Apskritai.

Lena⁶⁷ gyvena taip pat, augina savo dvynukus, jie jau dideli, bet vyras⁶⁸ geria, jos gyvenimas nepavydėtinas. Vita⁶⁹ tai laisvas žmogus, šeimos nėra, tik save žiūri, gerai atrodo, mama viską tvarko, rūpesčių neturi, važiuoja į Palangą atostogauti. Tiesa, Dita⁷⁰ nusipirko mašiną „Volgą“, bėdavojo, kad sunku gyventi, bet pinigų susikrovė ant „Volgos“ visgi, 40.000⁷¹ rub. nemaža suma.

Olga Ivanovna, Zinai seniai irgi nerašiau, nes nežinojau dėl savo atostogų, jai malonu gauti nuo Jūsų laišką, ji tuose laiškuose apie Tamstą klausinėja, tiesa, ji negyvena su Jankovičium, o pas Franč⁷², operos solistę, jeigu prisimenat.

Baigsiu rašyti, manau, kad gausiu nuo Jūsų žinių būdama atostogose, mano antrašas: Kazys Blažys (perduoti man).

Bučiuojame Tamstą visi.

Marytė

Linkėjimai nuo Lenos, Vitos, Ditos.

Zinos antrašas:

Canada

201 Indian Rd. Crec.

Toronto, Ont.

Zina Orentas

[1958, gegužė]

* * *

Gerb. Olga Ivanovna,

Diana mano pasveiko, vėl maudosi ir eina į miestelį šokti su mergaitėmis. Oras labai blogas, vėjas, lietus. Tikrai pasakius nusibodo, todėl visi peršala, serga, aš taip pat peršalus, po pažastimi iššoko „furunkulai“⁷³ ir keliasi be galo, negaliu nuo jų atsikratyti.

Nemalonu, kad Jums su kojomis blogai, gal tikrai reikėtų pasigydyti ligoninėje, kad nebūtų blogiau, o dėl remonto tai be reikalo Tamsta darote, dar prie tokios sveikatos – ar verta.

67 Elena Levčenkaitė-Pundzienė (1923–?) – Lietuvos valstybinio operos ir baletu teatro baletu artistė.

68 Bronius Pundzius (1907–1959) – skulptorius, Lietuvos valstybinio dailės instituto profesorius.

69 Viktorija Lipnickaitė-Baulienė (1926–?) – Lietuvos valstybinio operos ir baletu teatro baletu artistė.

70 Jadvyga Jovaišaitė-Olekienė (1903–2000) – Valstybės teatro baletu solistė, Lietuvos valstybinio operos ir baletu teatro baletu artistė, pedagogė.

71 Laiške paskutinis nulis užbrauktas.

72 Pranciška Radzevičiūtė-Amonienė (1910–2005) – Valstybės teatro operos solistė, po Antrojo pasaulinio karo pasitraukusi į Vakarų.

73 Šunvotės.

Aš tikrai turiu geras atostogas, bet tik oras blogas, turiu įdomų užsiėmimą – gaudau ežerą žuvis, man patiko tas sportas, kur anksčiau visai nekreipiau jokio dėmesio, pagaunu nemažai žuvies.

Tiesa, yra pas mus Palaimai⁷⁴, kartu vasarojame, jie turi „Pobeda“, bet dar nemoka vairuoti, jeigu gauna šoferį, tai važiuoja, o taip tai stovi mašina.

Buvo atėję pasveikinti mane vardo dienoje, taip kad švenčiau dvi dienas. Pirma diena tai buvo tokia. 20 d. naktį pusę trijų atvažiavo mašina, geriau sakant, sunkvežimiu uždaru, iš Vilniaus, man nežinant, Vita su vyru, Jomantaitė⁷⁵ su vyru ir Jomantas⁷⁶ su žmona, padarė siurprizą, gavo laisvą pirmadienį ir sugalvojo pasveikinti mane, atvežė dovanų kelioninį mažą patefoną su plokštelėmis, sako, kad nebūtų man nuobodu be jų, tai dabar Diana duoda garo prie patefono. Baliavojome visą dieną, o naktį vėl išvažiavo į Vilnių. Dabar jau išvažiuoja į Leningradą. Šiandien, t. y. 27 d., pas mūsų šeimninę irgi balius, jos vardo diena – Ona (26 d.), bus daug svečių, aišku, ir šio namo vasarotojai, ateina miestelio viršininkai, tas balius tai jau kito žanro negu mūsų, bet reikės prisitaikyti, nors mūsų šeimninė labai mėgsta balius ir labai simpatiška.

Olga Ivanovna, aš būsiu turbūt iki galo šio mėnesio, nes nuo pirmos rugsėjo reikia vaikams eiti į mokyklą, vis vien namuose nėra ką daryti, geriau čia, vis oras geresnis ir vaikams sveika pagerti šviežias pienas, uogos, grybai.

Olga Ivanovna, parašykite Zinai, ji labai laukia nuo Jūsų laiško, aš tai parašiau, dabar laukiu nuo jos.

Tamstai linkėjimai nuo Palaimos, rytoj ruošiasi važiuoti su Borka žuvauti, jie tankiai daro panašius išvažiavimus, atveža gerų lydekų, o čia visas mūsų maistas.

Kuomet atvažiuosiu į Vilnių, mes susitarsime dėl Tamstos atvažiavimo į Vilnių, turbūt geriau jau kada teatras dirbs, o jie pradės dirbti nuo 10–12 rugsėjo, nes po gastrolių duos porą savaitių pailsėti. Labai skubu rašyti, nes eina į miestelį ir įmes šį laišką. Linkėjimai nuo Boriso ir vaikų.

Bučiuoju Tamstą.

Marytė

Ignalina

27/VII – [19]58 m.

74 Scenografo Vytauto Palaimos (1911–1976) šeima.

75 Regina Jomantaitė (1923–1998) – Lietuvos valstybinio operos ir baletu teatro baletu artistė.

76 Zigmąs Jomantas – Lietuvos valstybinio operos ir baletu teatro baletu artistas.

* * *

Brangi Olga Ivanovna!

Ačiū už laišką, nors aš turėjau parašyti, bet niekaip negaliu prisiruošti, mat rašyti irgi reikia turėti įkvėpimo, ūpo.

Man gaila, kad Tamsta negalite atvažiuoti, bet tikiuosi, kad bus geriau, tuomet susiruošit visgi. Mes ruošiamės su Lena nors vienai dienai pas Jus atvažiuoti, gal surasime laisvo laiko ištrūkti, pasijuokt, pasidalinti gyvenimo įspūdžiais.

Bėda, kad reumatas neduoda ramybės, bet ir man taip pat kairę koją pradeda sukti, senatvė jau čia pat, nieko nepadarysi, žinoma, reikia labai šiltai laikyti, labai gerai pritrinti „Bon Bonge“ ir prieš atvirą ugnį šildyti, man tai padėjo, gal ir jūs pamėginkit, o ypač prieš ugnį, kuomet pečius kūrenat, tai padarykit.

Tamsta rašot, kad Jūsų laiškas nelinksmas, o mano bus linksmesnis, bet aš tamstai nerašiau savo bėdų, nenoriu skųstis, bet aš irgi jų turiu nemažai, būtent tai, kad aš su Borisu gyvenu labai blogai, mes nesugyvenam, jis toks pat, koks buvo, labai neatviras, visur vaikščioja, man meluoja, turi moterų, kaip visuomet, mes tankiai pykstatės, bet dabar nutariau – gana, nutraukiau visus ryšius, jau mėnuo laiko visai nesikalbam, nieko bendro neturiu, jis eina kur nori, kada nori ateina, visai man nesvarbu, netgi neįdomu, aš visai pasikeičiau, mažiausia pergyvenu, turiu aš savo vaikus ir jiems gyvenu, visai nenuobodžiauju, žiūriu šeimą ir jiems gyvenu. Draugauju su savo draugėmis, tai vienas mano pasilinksminimas, pasirodo, neverta aukotis vyrams, tai mano gyvenimo didelė klaida, bet jau atitaisyti sunku, reikia baigti taip, auga šeima, reikia padėti jiems kurti gyvenimą, o savęs žiūrėti – jau mano gyvenimas praėjo. Dovanokit, kad taip parašiau, bet atvažiuosiu – daugiau papasakosiu. Tiesa, Zinai parašiau, bet atsakymo negavau, gal kai rašysite, priminkite apie tai. Diana mano labai gerai mokosi, berniukai šiaip sau, tai visi sveiki. Lenos vyras išvažiavo į Kremliaus liginę gydytis, kiek išbus – nežinia, ji liko su savo vaikučiais. Baletas ruošia „Dunojus“⁷⁷ premjerą, įvyks gruodžio mėn. Stato Grivickas⁷⁸ ir Borisas. Dėl pastatymo parašysiu vėliau, dar tik pradžia, sunku ką nors aprašyti. Olga Ivanovna, širdingiausi linkėjimai nuo Ditos, Vitos, Lenos, Neli⁷⁹. Olga Ivanovna, linkėjimai nuo mano vaikučių.

Bučiuoju Tamstą, Marytė

Vilnius

7 / XI – [19]58 m.

77 Baletas pagal Johanno Strauss'o muziką „Žydrasis Dunojus“, choreografai – Bronius Kelbauskas ir Vytautas Grivickas.

78 Vytautas Grivickas (1925–1990) – Lietuvos valstybinio operos ir baletu teatro baletu solistas, choreografas, vyriausiasis baletmeisteris.

79 Elena Vyčaitė-Deksniėnė (1914–1989) – Valstybės teatro ir Lietuvos valstybinio operos ir baletu teatro baletu artistė.

* * *

Brangi Olga Ivanovna!

Sveikinu Tamstą su šventėmis, linkiu sveikatos ir gero gyvenimo.

Rytoj, t. y. 21 gruodžio, sueina šimtasis spektaklis baletu „Ant marių kranto“. Šoka Tamara ir Henrikas. Po spektaklio ruošia kolektyvas baletu, orkestro ir vadovai teatro balių, reikės ir man nueiti, įdomu pažiūrėti, kaip jaunimas linksminasi, po balius parašysiu įspūdžius. Mūsų premjera baletu „Žydrasis Dunojus“ išeina 27 ir 28 d. gruodžio, pirmą spektaklį šoka Tamara su Henriku, o antrą Ada Tumalevičiūtė⁸⁰ su Baniu, generalės prasidės nuo 23 d. gruodžio, viską parašysiu po spektaklio, visus įspūdžius, kaip praėjo, dabar dar nebuvo nei kostiumų, nei dekoracijų. Su Sabaliauskaite – taip į pensiją, matyt, neišeina, o dabar gydos ir vėl kalba, kad nori dirbti ir šokti. Čia jos kaprizai kaip visuo met, visi labai šaltai į ją žiūrėjo, kuomet padavė į pensiją, matyt, laukė didelių perversmų ir gailėsčio, bet tas praėjo labai šaltai.

Šiaip balete nieko naujo. Dėl Lenos vyro – dar jo nėra, o sveikata jo, atrodo, pagerėjusi, žinių mažai yra, žadėjo jau kaip 1 d. gruodžio būti, bet dar nėra. Su Vita tai tas pat, išsiskyrė, bet oficialaus išsiskyrimo dar nebuvo, ji gyvena su tėvais, o jis, atrodo, kad su ta mergaite, žinių tikrų nėra, jis niekam nepasakoja, atrodo tik, kad gavo kambarį ir daug dirba. O Vita nesnaudžia, baliavoja, bet irgi paslapčiomis, netgi ir nuo mūsų. Mano gyvenimas toks pat, aš žadėjau atvažiuoti, bet, matyt, tik po Naujų metų teks atvažiuoti, dabar niekaip neišeina.

Vaikai mokosi, Arutis jau 23 d. gruodžio sueina 10 metų, nupirkau jam šiltus gerus batukus, ką tėvas pirks – nežinau, tas jau laukia tos dienos, svarbiausia vaikui dovanos. Diana ruošiasi Naujiems metams, nupirkau jai muaro sijoną ir žoržetinę bliuskutę, dabar turiu bėdos siūti, būtinai nori ant premjeros kad būtų gatava, turėsiu pasėdėti, reikia mergaitei padaryti malonumą.

Olga Ivanova, Zinai dar neparasiau, niekaip negaliu pasiruošti, vis to namie darbo yra. Kol visus apžiūri, sutvarkai, visą dieną ant kojų, į vakarą taip pavargstu, kad norisi miegoti. Pasidariau labai nervinga, kartais negaliu miegoti, be to, ir širdį pradėjau vis dažniau jausti, ko anksčiau nejutau, atrodė, jos neturėjau.

Olga Ivanovna, ateina mano senatvė. Kaip nuobodu ir kaip skaudu, kad jau viskas praėjo kaip sapne, nesitiki, kad kur tai buvau, ir toli nuo čia, ir tiek buvo džiaugsmo, ir malonių momentų gyvenime, tiesiog netiki – nejaugi jau viskas, o dar norėtusi, bet jau tos energijos nėra.

80 Ada Tumalevičiūtė-Nasvytienė (g. 1928) – Lietuvos valstybinio operos ir baletu teatro baletu solistė, pedagogė.

Kaip Tamstos savijauta, kas naujo pas Jus?
Kaip Kaune žmonės gyvena? Pasiilgau Kauno, manau, kad po Naujųjų metų tuč-tuojau atvažiuosiu.

Linkėjimai ir sveikinimai nuo vaikų.

Bučiuoju Tamstą.

Marytė

Vilnius

21 / XII – [19]58 m.

* * *

Brangi Olga Ivanovna,

Dovanokit, kad taip ilgai nieko nerašiau jau visą mėnesį, kai pergyvenu dėl Aduko, o jisai buvo labai visą laiką nervingas, mažai būdavo namuose, o naktį vaikščiodavo. 16 šio mėnesio mes padarėme jam išleistuves, pasikvietė savo draugus ir mes kartu pabavojome, kitą dieną atėjo dar jo draugai, ir kai užbaigėme išleistuves, pirmadienį, 18 d., iš ryto turėjo prisistatyti į Komisariatą, bet gal, jo laimei, pavėlavo, nukirpo plaukus ir grįžo namo, kitą dieną vėl išėjo ir po 5 val. vėl grįžo, tada trečiądienį, 20 d., kai išėjo, tai jau nebegrįžo, o kur jis dabar, nieko nežinome, tik laikiu nuo jo laiško. Matote, Olga Ivanovna, tris dienas reikėjo atsisveikinti, o tas buvo labai sunku, jau aš tai, kalbos nėra, buvau visai išnervuota ir pavargusi, bet jau į paskutinę dieną ir jis išvargo, jam jau buvo vis vien, kur paims ir ką su juo darys, kad tik užsibaigtų visos tos ceremonijos. Olga Ivanovna, vis dar negaliu atsipeikėti, vis laikiu, o nežinau ko.

Olga Ivanovna, mūsų baletas važiuos į Maskvą 10 d. gruodžio gastrolėms, veža „Ant marių kranto“⁸¹, „Audronė“⁸² ir „Silvia“⁸³, išbus Maskvoje iki 23 gruodžio.

Taip kad bus ramu.

Šiaip namuose nieko naujo. Tik pergyvename Aduko netekimą, dar negalime priprasti, kad jo nėra ir kad po 3 m⁸⁴ tik grįš.

Tiesa, Nelės duktė ištekėjo už veterinario, jaunas vaikinai.

Buvome su Borka vestuvėse, buvo daug svečių, daugiausia tai tik giminės, tik mes su Borka iš teatro.

Olga Ivanovna, labai skubu rašyti, einu į miestą, noriu įmesti laišką. Kitą laišką parašysiu geriau.

81 Julius Juzeliūno baletas „Ant marių kranto“, choreografas – Vytautas Grivickas.

82 Juozo Indros baletas „Audronė“, choreografas – Vytautas Grivickas.

83 Léo Delibes'o baletas „Silvija“, choreografas – Vytautas Grivickas.

84 Iki 1967 m. tarnyba sovietinėje armijoje truko 3 metus, vėliau – 2 metus.

Tai dar kartą atsiprašau, kad ilgai nerašiau.
Kaip Tamstos ūpas, ar namie šilta?
Bučiuoju Tamstą,
Marytė
[1963, lapkritis]⁸⁵

* * *

Brangi Olga Ivanovna,
Kaip tik gavau Tamstos laišką, tuoj pat skubu atsakyti.

Nuo Aduko dar nėra jokios žinios, o tas mane labai nervuoja. Kur jis ir ką daro, ir kokia jo savijauta? Dėl radijo aš galiu Tamstai patarti, tai ten, kur taisoma, reikia užėti ir paprašyti, kad iš ten ateitų kas nors ir paimtų, už tą Tamstą sumokėsite, taip ir čia kai kurie daro, o Jūsų radijo toks mažiukas, vieni juokai jiems. Be radijo labai liūdna, vis girdėti šio tokios naujienos, o ypač šiuo momentu, kada įvyko toks liūdnas ir nemalonus įvykis, mes tai matome viską per televiziją, buvo rodoma jo laidotuvės iš Vašingtono⁸⁶ ir tas momentas, kada nušovė Dalasą⁸⁷.

Olga Ivanovna, dėl „Aktorių namų“ tai patariu sutikti, Jūs būsit garbės narys, važinėti nereikės, jei ko reikės iš Jūsų pusės, tai patys atvažiuos pakalbėti ar pasitarti, o priklausyti reikia, gal parašykite, kad dėl važinėjimo į Vilnių man sunku.

Ar pasiseks mūsų baletui Maskvoje, tai tas nebūtinai reikalingas, viskas yra pagal numatytą tvarką ir programą, visi turės pasirodyti, tas viskas mums aišku.

Savo studijoje aš dirbu, pradėjau, reikia baigti, negalima pradėtą darbą mesti. Dabar mūsų baletas išvažiuoja į Maskvą, tai mane kviečia į choreografinę baletu mokyklą jiems padėti, nes pedagogai išvažiuoja 10 dienų, lieka vaikai be pamokų, tai man prisideda iš jų pusės dvi pamokos, tai išeina į dieną dirbti su trim klasėm savo klube ir 2 klasėm jų, nežinau, bus labai sunku, bet reikės, labai prašo, neatsisakysi. „Aidos“⁸⁸ nemačiau, bet sakė, kad gerai jam pasisekė, bus greit atsiliepiamai, paskaitysime, nors aš tai nelabai šias recenzijas vertinu, nes nėra gerų žinovų šiame reikale.

85 Data nustatyta pagal Lietuvos operos ir baletu teatro gastrolių Maskvoje laikotarpį.

86 Kalbama apie JAV prezidentu Johnu F. Kennedy laidotuves, kurios vyko 1963 m. lapkričio 25 d. Vašingtone.

87 Veikiausiai kalbama apie Johnu F. Kennedy žudiką Lee Harvey Oswaldą (1939–1963), kurį Dalase lapkričio 22 d. vežant iš policijos nuovados į kalėjimą filmuojant televizijos kameroms nušovė naktinio klubo savininkas Jackas Ruby.

88 Kalbama apie Giuseppe's Verdi operą „Aida“, kurią pastatė režisierius Juozas Gustaitis (premjera – 1963 11 18).

Olga Ivanovna, dėl duonos tai reikia kreiptis pas daktarą, kad jums išrašytų baltą duoną, nes Jūs esate ligonis su skrandžiu, tai daroma, būtinai kreipkitės ir gausite bulkos⁸⁹. Olga Ivanovna, labai malonu, kad pas jus jau pagerėjo šiluma. Pas mus tai labai šilta, man atrodo, kad žiema nebus žiauri.

Olga Ivanovna, mažiau galvokite apie ligą ir bus geriau, geriau galvokite apie gerą knygą.

Linkiu sveikatos ir gero ūpo.

Marytė

28 / XI – [19]63 m.

Įteikta 2016 08 29
Priimta 2016 09 16

LITERATŪRA

Lietuvių teatras 1918–1929. Vilnius: Mintis, 1981.

Motiejūnaitė, L. *M. Juozapaitytė*. Vilnius: [Lietuvos teatro draugija], 1969.

Ruzgaitė, L. *Lietuviško baletu kelias*. Vilnius: Mintis, 1964.

89 Baltos duonos.

“All passed by as in a dream”.

The letters of ballet soloist Marija Juozapaitytė-Kelbauskienė to ballet educator, choreographer and artist Olga Dubeneckienė-Kalpokiene

SUMMARY. This paper presents several postcards and letters, written by the famous Lithuanian ballet soloist Marija Juozapaitytė-Kelbauskienė (1912–1992) to her ballet teacher, choreographer and artist Olga Dubeneckienė-Kalpokiene (1891–1967). The postcards were written in the 1930s, and the letters are from the 1950s–1960s; all of them were sent to Kaunas where Olga Dubeneckienė-Kalpokiene resided until her death. The postcards and letters present many interesting details of the cultural life of Lithuania in the second half of the 20th century, which are rarely included in the official biographies of ballet dancers and other artists and which reflect the difficulties of everyday life in Soviet Lithuania, the human weaknesses of artists and the concerns of their personal life. Two letters, written to Olga Dubeneckienė-Kalpokiene by her god-daughter Diana, who was the daughter of Marija Juozapaitytė-Kelbauskienė and Bronius Kelbauskas, and by Džilda Mažeikaitė, the daughter of the famous opera singer Juozas Mažeika, are also included in this publication. The postcards and letters are from the collection of art collector Edmondas Kelmickas. They were acquired together with other documents, when Edmondas Kelmickas bought the archive of Olga Dubeneckienė-Kalpokiene from her step-grand-daughter Silvija Marija Kalpokaitė-Vėlavičienė.

KEYWORDS:
ballet, choreography,
postcards, letters.